

at the reduced value as above and] they [the priests], will eat it [without liquid, so that the *terumah* portion will not become susceptible to impurity], in the form of dried crusts or parched corn, or they will knead it with fruit juice [which is not of the seven liquids that render food susceptible to

impurity], or they will divide it into pieces of dough, so that a *ke-betzah* [the amount of an egg which is the minimum size required for foods to be susceptible to impurity] will not be in one place [in all the above the priest eats it in such a fashion as to safeguard the *terumah* from becoming defiled, which is prohibited. However, there is no prohibition against eating the non-sacred defiled produce].

(2) If a *se'ah* of impure *terumah* fell into one hundred [*se'ah*] of pure non-sacred produce [thus becoming neutralized, the reference is to pure non-sacred produce, i.e., which had not been rendered susceptible to impurity by liquids]: Rabbi Eliezer says, It [a *se'ah*] must be lifted out [and given to the priest] and is burnt, for I say: The *se'ah* that fell is the *se'ah* that is lifted [and the rest may be eaten]. But the Sages say: [It is neutralized and a *se'ah*] is lifted and is eaten [by the priest, in the form of] dried crusts or parched corn, or they will knead it with

רַבּוּ עוֹבְדֵי מִבְּרִטְנוֹרָא

הכהנים: ניקודים. פירוש ביושב כמו יבש היה נקודים (יהושע ט): או קליות. כי היכי דלא תתכשר התרומה הטהורה שיש בה, לקבל טומאה, דכל אוכל שלא בא עליו משקה משבעה משקים אינו מוכשר לקבל טומאה: או ילושו במי פירות. כגון מי תותים ורמונים דלא מכשרי: או יחלקום לעיסות. שיתן פחות מכביצה בכל עיסה ועיסה, דאוכל שהוא פחות מכביצה אינו מקבל טומאת אוכלים ואינו מטמא טומאת אוכלים. ואי קשיא מאי שנא מסאה תרומה טמאה שנפלה בחולין טהורים דאמרינן ירקבו משום דעושה הכל תרומה ונחשב כתרומה טמאה טהורה שנתערבו, ואם כן תרומה טהורה וחולין טמאים נמי שנתערבו יחשבו כתרומה טהורה וטמאה שנתערבו ויהיו אסורים באכילה. ויש לומר דלא דמי, דלעיל הנך חולין נעשו כתרומה ליאסר לזרים מכח תרומה טמאה הלכך לכהנים נמי אסירי כדין תרומה טמאה, אבל הנך חולין דהבא אין נעשים תרומה אלא מכח תרומה טהורה הלכך שריין לכהנים כתרומה טהורה: ב סאה תרומה טמאה שנפלה למאה חולין טהורים. והשתא התרומה עולה באחד ומאה ולא נעשה הכל מדומע, והחולין טהורים לא הוכשרו לקבל טומאה ולא טימאתן התרומה טמאה: תירום ותשרף. כשם שאם היתה תרומה טהורה תעלה ותאכל, כך הטמאה תירום ותשרף. והאי תשרף דומיא דתרכב שאסור ליהנות ממנה בשעה ששורפה דאי שרית ליה ליהנות ממנה אתי למיכלא דסבור שהיא מותרת על ידי ביטול: תעלה ותאכל נקודים.

fruit juice, or they will divide it into pieces of dough, so that the amount of an egg will not be in one place [as above, even though if it became neutralized, it should have been permitted to eat in a normal fashion, the Rabbis, however decreed, that it should be treated as in the case above, where a *se'ah* of pure *terumah* fell into a pile of less than 100 *se'ah* impure non-sacred produce, (see Tosfot Yom Tov and Rabbi Akiva Eiger)].

(3) If a *se'ah* of pure *terumah* fell into one hundred [*se'ah*] of impure non-sacred produce, [it becomes neutralized and] it [this *se'ah*] is lifted and is eaten [by a priest, in the form of] dry crusts or parched corn, or they will knead it with fruit juice, or they will divide it into pieces of dough, so that the amount of an egg will not be in one place, [even Rabbi Eliezer, who maintained above that the *se'ah* that fell is the *se'ah* that is lifted, here will admit that it is eaten in a manner safeguarding the *terumah* although when lifted it should have resumed its status of pure *terumah*, for Rabbi Eliezer's rule that the *se'ah* that fell is the *se'ah* that is lifted is only used to add stringency but not where it results in a leniency (Tosfot Yom Tov)].

(4) If a *se'ah* of impure *terumah* fell into one hundred [*se'ah*] of pure *terumah* produce: the School of Shammai prohibit [it all, maintaining that *terumah* falling into other *terumah* is not neutralized even in one hundred and one parts], but the School of Hillel permit [it all]. The School of Hillel said to the School of Shammai, Since the pure [*terumah*] is forbidden [to be eaten] by non-priests, and impure [*terumah*] is forbidden [to be eaten] by priests, then just as the pure [*terumah*] is neutralized [by falling into one hundred parts of pure common produce], so too, the impure [*terumah*] is neutralized [by falling into one hundred parts of pure *terumah*]. The School of Shammai said to them, No! Just because

רַבְּנוּ עֹבְדֵי מִבְּרִטְנֹרָא

בְּיוֹבֵשׁ כּוֹלִיָּה כְּדַפְרֵשִׁינָן לַעִיל. וְהִלְכָה כַּחכְּמִים: ג' תַּעֲלָה וְתֹאכַל. בְּהַא מוֹדָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דֶּאָף אֹתָהּ סָאָה נֹאכַלְתָּ, מִשּׁוּם דְּלַעִיל תְּרוּמָה טְמֵאָה נִפְלָה אֶף עַל פִּי שְׁנַתְּבַטְלָה בְּחוּלִין הַטְּהוּרִים מִכָּל מְקוֹם כִּשְׁמַגְבִּיָּהָ שֶׁם תְּרוּמָה עֲלֶיהָ וְחוֹזֶרֶת לְשִׁמָּה הִרְאִשׁוּן. אֲבָל הִבָּא דְטְהוּרָה נִפְלָה אֶף עַל פִּי שֶׁחֻלִּין הִיוּ טְמֵאִים כִּשְׁמַגְבִּיָּהָ חוֹזֶרֶת לְשֶׁם תְּרוּמָה טְהוּרָה כִּמוֹ שֶׁהִיתָה: ד' בֵּית שְׁמַאי אוֹסְרִים.

the non-sacred produce which is treated leniently, by being permitted to non-priests, is capable of neutralizing the pure [*terumah*], shall *terumah*, which is treated stringently, by being forbidden to non-priests, be capable of neutralizing the impure [*terumah*]? After they [the School of Shammai] agreed with [the School of Hillel], Rabbi Eliezer says: It [the *se'ah*] must be lifted out and burned, but the Sages say, It is [regarded as] non-existent, because of its small quantity [since the

הַחֲזִיזִין הַקָּלִיין הַמְּתָרִין לְזָרִים, אֶת הַטְּהוֹרָה, תַּעֲלֶה תְּרוּמָה הַחֲמוּרָה הָאֲסוּרָה לְזָרִים, אֶת הַטְּמֵאָה. לְאַחַר שֶׁהוֹדוּ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, תְּרוֹם וְתִשְׂרָף. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, אֲבָדָה בְּמַעוֹטָה: הִיא סָאָה תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה לְמֵאָה, הַגְּבִייהָ וְנִפְלָה לְמָקוֹם אַחֵר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, מְדַמְעֵת כְּתְרוּמָה וְדָאִי. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, אֵינָה מְדַמְעֵת אֶלָּא לְפִי הַשְּׁבוּן: וְסָאָה תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה לְפָחוֹת מֵמֵאָה וְנִדְמָעוּ, וְנִפְלָה מִן הַמְּדַמְעֵ לְמָקוֹם אַחֵר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, מְדַמְעֵת כְּתְרוּמָה וְדָאִי. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, אֵינן הַמְּדַמְעֵ מְדַמְעֵ אֶלָּא לְפִי הַשְּׁבוּן,

whole mixture is all *terumah* belonging to the priests, it does not even require being lifted].

(5) If a *se'ah* of *terumah* fell into one hundred [*se'ah* of non-sacred produce], and [a *se'ah*] was lifted out, but fell in another place [which did not contain one hundred *se'ah*]: Rabbi Eliezer says: It produces *meduma* [the mixture is prohibited to non-priests] as [if the *se'ah* lifted which subsequently fell into the second pile was] certain *terumah* [since he holds, the *se'ah* lifted is the *se'ah* which fell in]. But the Sages say: It produces *meduma*, only proportionately [after it has been neutralized, in the first pile, only 1/100th part thereof is actually *terumah* and accordingly, it becomes nullified in one *se'ah* and only 1/100th part need be lifted from the second pile].

(6) If a *se'ah* of *terumah* fell into less than one hundred [*se'ah* of non-sacred produce], and [all] became *meduma* [i.e., prohibited to non-priests, since within the mixture there is a *se'ah* of *terumah*], and afterwards [a *se'ah* of the mixture] fell from the *meduma* into another place [i.e., into other non-sacred produce]: Rabbi Eliezer says: It produces *meduma* as [if it were] certain *terumah*. But the Sages say: It produces *meduma* only in proportion [to the *terumah* in the mixture

רַבְּנוּ עֹבְדֵיהָ מִבְּרִטְנֹרָא

דְּסַבְרֵי תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנִּתְעַרְבָה בְּטְהוֹרָה אֵינָה עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה כְּדַמְפְּרֵשׁ טַעְמָא לְקַמֵּן: לְאַחַר שֶׁהוֹדוּ. בֵּית שְׁמַאי לְדַבְרֵי בֵּית הַלֵּל. מִשּׁוּם דְּהִקְשׁוּ לְהֵם בֵּית הַלֵּל לְבֵית שְׁמַאי וּמָה תְּרוּמָה טְהוֹרָה שְׁהִיא בְּמִיתָה אֲצֵל הַזָּרִים עוֹלָה, טְמֵאָה שְׁהִיא בְּעֵשָׂה אֲצֵל כְּהֵן לֹא כָל שֶׁכֵּן, וְחִזְרוּ בֵּית שְׁמַאי לְהוֹרוֹת כְּדַבְרֵי בֵּית הַלֵּל: תִּירוֹם וְתִשְׂרָף. וְהִשְׁאֵר מוֹתֵר: אֲבָרָה בְּמַעוֹטָה. כִּיּוֹן דְּהִכַּל תְּרוּמָה וְאֵין כַּאֵן גּוֹל הִשְׁבֵּט אֲפִילוּ לְתְרוֹם אֵין צָרִיךְ. וְהִלְכָה כְּחֻכְמִים: הִיא כְּתְרוּמָה וְדָאִי. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְטַעְמִיהָ דַּאֲמַר שְׁאֵנִי אוֹמֵר סָאָה שֶׁנִּפְלָה הִיא סָאָה שְׁעֻלָּתָה: אֵינָה מְדַמְעֵת אֶלָּא לְפִי חֲשׁבוֹן. הִסָּאָה שֶׁהִגְבִּיָה אֵין בָּהּ

which fell in, and it only requires one hundred times as much as the portion of actual *terumah* within the *meduma* in order to be neutralized]; and that which is leavened [with *terumah*], renders other dough leavened [as with *terumah*] only proportionately; and drawn water makes a ritual bath unfit

only proportionately [if it flowed on the ground directly into the *mikvah*, i.e., a *mikvah* which had 21 *se'ah* of rain water may be filled with 19 *se'ah* of drawn water, provided it is done via *hamshakhah* (see Mikvaot 4:4)].

(7) If a *se'ah* of *terumah* fell into one hundred [*se'ah* of non-sacred produce], and it [a *se'ah*] was lifted up, and [a *se'ah* of] other [*terumah*] fell, and [again] it was lifted up, and [again] a *se'ah* of] other [*terumah*] fell, this [mixture] is permitted, unless the *terumah* exceeds the non-sacred produce [i.e., a *se'ah* of *terumah* fell into it fifty one times].

(8) If a *se'ah* of *terumah* fell into one hundred [*se'ah* of non-sacred produce], and before it [a *se'ah*] was lifted up, another [*se'ah* of *terumah*] fell in, then [the whole] mixture is forbidden [to a non-priest; it is considered as if the two had fallen together and does not have the required amount of one hundred to each,

רבנו עובדיה מברטנורא

אלא חלק אחד ממאה תרומה והשאר חולין; ו אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון. לפי מה שיש תרומה בסאה זו של דמוע בעינן מאה מן החולין, ולא בעינן מאה סאין כנגד כל אותה סאה של דמוע, שאינה נחשבת כולה תרומה לאסור חולין שניים: ואין המחומץ מחמץ אלא לפי חשבון. עיסה של חולין שנתחמצה בשאור תרומה הרי כולה אסורה לזרים ואם נפל מאותה עיסה לתוך עיסה אחרת של חולין וחמצתה אינה אוסרת אלא לפי חשבון שאור של תרומה שמעורב בה. ולא מתסרא אחרונה אלא אם כן נפל מן הראשונה שיעור גדול כל כך שיש בשאור של תרומה המעורב בה כדי לחמץ האחרונה בלא צירוף החולין המדומעין: ואין המים שאובים פוסלין את המקוה אלא לפי חשבון. מקוה שיש בו עשרים ואחד סאים מי גשמים, ממלא בכתף תשע עשרה סאים ופותקן למקוה דרך המשכה והן טהורין, ואף על גב דשלשה לוגין מים שאובים פוסלים את המקוה, השאיבה כשרה כשהיא דרך המשכה והיא שם רוב שיעור המקוה שהם עשרים ואחד סאים מי גשמים והיינו לפי חשבון, דאין השאובים פוסלין המקוה כשהיא דרך המשכה אלא אם כן הם עשרים (סאים) מים שאובים שאין שם רוב שיעור מקוה ממי גשמים והלכה כחכמים: ז הגביהה. כדן תרומה שעולה באחד ומאה: הרי זו מותרת. וצריך לתרום: עד שתרבה תרומה על החולין. דהיינו עד שיפלו שם חמשים ואחד של תרומה אבל מחצה על מחצה שרי: ח עד שנפלה אחרת. סאה אחרת של

in order to neutralize them], but Rabbi Shimon permits [on the principle that since the first *se'ah* was about to be removed, we deem it as already having been removed, however where he was not aware that the first one fell into it until after the second one fell even Rabbi Shimon agrees that it is considered as if the two had fallen together].

(9) If a *se'ah* of *terumah* fell into one hundred [*se'ah* of non-sacred produce], and they were ground up [together] and they [the non-sacred produce] became less — [we assume] that just as the non-sacred produce has been reduced, so too, has the *terumah* portion been reduced [and the ratio remains one hundred to one and is thus nullified]. If a *se'ah* of *terumah* fell into less than one hundred [*se'ah* of non-sacred produce], and they were ground up and [the non-sacred produce] increased, [we assume] that just as the non-sacred produce has increased, so, too, has the *terumah* portion increased, and [therefore, all] is forbidden [to non-priests]. If it is known that the wheat of the non-sacred produce is finer than that of *terumah* [it being obvious that the non-sacred became more and now possesses the amount necessary to neutralize the *terumah*], it is permitted [to be eaten by non-priests]. If a *se'ah* of *terumah* fell into less than one hundred [*se'ah* of non-sacred produce], and afterwards, additional non-sacred produce fell into it; if [the additional non-sacred produce fell] unintentionally, it is permitted; but if [he put it in] intentionally [the Rabbis penalized him and], it is prohibited.

רבנו עובדיה מברטנורא

תְּרוּמָה: הִרִי זֹ אִסוּרָהּ. דְּכַמוּ שֶׁנִּפְלוּ בֵּבֶת אַחַת דְּמִי: וְר"ש מְתִירָהּ. כִּשְׁלֹא נֹדַע לוֹ נִפְּלָה רֵאשׁוֹנָה עַד שֶׁנִּפְּלָה שְׁנִיָּה מוּדָה ר"ש דְּכַמְנָן דְּנִפְלוּ בֵּבֶת אַחַת דְּמִי, כִּי פְּלִיגִי, הֵיבָא דְּנֹדַע לוֹ בְּנִתְיִים וְלֹא הִסְפִּיק לְהַרִים עַד שֶׁנִּפְּלָה אַחֲרָתָּהּ, רַבִּי שֶׁמַּעוֹן סָבַר כִּיּוֹן דְּעוֹמֵד לְהַרִים, כְּמוֹרֵם דְּמִי, וְאוּדָא לְטַעְמִיָּה דֵּאִית לִיהּ בְּעַלְמָא כֹּל הָעוֹמֵד לִיזְרֹק כּוֹרוֹק דְּמִי, וְחֻכְמִים אֹמְרִים הִשְׁתָּא מִיֵּהֵת לֹא הוֹרְמָה. וְהִלְכָה כְּחֻכְמִים: **ט וְטַחְנָן.** כּוֹלֵן בֵּבֶת אַחַת: וּפְחָתוּ. לֹא אִמְרִינן חוֹלִין פְּחָתוּ וְלֹא הִתְרוּמָה וְאִין כֹּאן מֵאָה וְאַחַד וְאִסוּר: **וְאִם יָדוּעַ שֶׁהַחֲטִיִּם שֶׁל חוֹלִין יִפּוֹת מִשְׁלַ תְּרוּמָה מוֹתֵר.** דְּשַׁל חוֹלִין הוֹתִירוּ וְשַׁל תְּרוּמָה לֹא הוֹתִירוּ וְיֵשׁ כֹּאן אַחַד וּמֵאָה, וְאִף עַל גַּב דְּמַעִיקְרָא נִאֲסְרוּ חוֹרוּ וְהוֹתֵרוּ בְּטַחֲנִיָּה, וְאִפְּלוּ לְכַתְחִילָה יִכּוֹל לְטַחֵן כְּדִי לְהַתִּירָן: **וְאִם מוֹזִיד אִסוּר.** קְנִסוּהוּ רַבְנָן לְפִי שְׁבִיטֵל אִיסוּר לְכַתְחִילָה הוּא הַדִּין לְכֹל אִיסוּרִים שְׁבִיטֵלָן בְּמוֹזִיד שְׁהָן אִיסוּרִים: